

Nan Surat Pablo As Nan Chiyuycha I-Efeso

Nan Omona Ay Ammuwun

Nan nauy surat Pablo at para as nan chiyuycha omaafurot ay wacha henan siyudad ay Efeso ya henan chiyuycha il-ili ay nangliliwus henan siyudad ay ansa. Insurat Pablo nan nauy as nan timpon nan naifiafiaruchana ad Roma (3:1; 4:1; 6:20). Hi Tikico nan finaorna ay nangiyuy as nan nauy surat (6:21-22) ya uray nan suratna as nan chiyuycha i-Colosas (Col. 4:7-9) ya nan suratna kan Filemon.

As nan hiyasa ay timpu, nan siyudad ay Efeso at ad-acha ya kaamuchan henan probinsiya ay Asia ay senakop nan chiyuycha i-Roma. Hesa nan kawad-an nan templo ay manaychayawancha kan Artemis ay didiosencha ay fiafiai (Ara. 19:27-28, 34-35). As nan inmuyan cha Pablo hesa ay mangedkasaba as nan Ammay ay Chamag as nan unig chi chuwa ay tawwun, wachacha nan enmafurot kan Apo Jesus (Ara. 19:1-20; 20:17-38). Angkiay ya nunfialin sa ay siyudad as kaman sentron nan kawad-an chi omaafurot henan probinsiya ay Asia.

As nan nauy ay surat, nan usa ay amud ay insurat Pablo at maepangkep as nan planon Apo Dios ay mangornong as nan am-in ay finayangna ay nakin ap-apu kan Cristo (1:10). Matongpar na as nan mun-us-usaan nan chiyuycha omaafurot babaen as nan nakius-usaancha kan Cristo.

Enlawlawag Pablo nan maepangkep as nan mun-us-usaan nan iglesia. Nan enosarna ay nangelawlawag as nan laychun ay kanan nan iglesia at enpachongna nan chiyuycha omaafurot as nan achor Cristo, ya hi Cristo nan uru ay mangepanguru kan chicha (1:22-23; 4:15-16). Nan usa pay ay enosarna at enpachongna nan iglesia as nan maasawa ay fiafiai, ya hi Cristo nan mangasawa kan hiya (5:25-32). Nan iglesia at maepachong us as nan chiyuycha parten chi afong ay cha kiaufun Apo Dios as nan chupras ay pugnad, ya nan amud ay fiatu ay wacha as nan sulen nan pugnad at hi Cristo (2:20-21).

Kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo, maid at natkunan nan Judio as nan Gentil ya nan mafiabfiaor as nan amona, tay kun takú at nunfialin as us-usa ay pamilyan Apo Dios. Hiyana nan kiapúna ay insurat Pablo nan maepangkep

as nan ustu ay panagfiyag nan hen-asawa (5:22-33), nan ongong-a ya nan chanakchakorcha (6:1-4), ya nan mafiabfiaor ya nan amona (6:5-9).

As nan anongosna, insuratna nan maepangkep as nan armas ay ichat Apo Dios as nan chiyuycha omaafurot ay osaruncha ay mangamis kan Satanas (6:10-20).

Nan Nakudkudwaan Nan Nauy Surat

Nan Laplapon Nan Surat 1:1-2

Nan Kasasaad Nan Chiyuycha Omaafurot Kan Cristo 1:3-3:21

Nan Panagfiyag Nan Chiyuycha Omaafurot Kan Cristo 4:1-6:9

Nan Armas Nan Chiyuycha Omaafurot Kan Cristo 6:10-20

Nan Anongos Nan Surat 6:21-24

Nan Laplapon Nan Surat

1 ¹Ha-un hi Pablo ay usa ay apostol Cristo Jesus, tay hiyana nan enkeddeng Apo Dios.

Nauy nan suratku kan chakayu ay tatakon Apo Dios ad Efeso ay tit-iwa ay nakius-usa kan Cristo Jesus.

²Sapay koma ta mawawacha kan chakayu nan grasya ya natalna ay numnum ay nurpu kan Apo Dios ay Ama takú ya kan Apo Jesu Cristo.

Nan Nakaskaschaaw Ay Planon Apo Dios

³Chayawun takú hi Apo Dios ay hiya nan Dios ya Aman Apo takú ay Jesu Cristo. Benendisyonana chitaku ay nakius-usa kan Cristo as nan am-in ay naespirituwan ay bendisyon ay wacha ad chaya. ⁴Tay sakbay mafiayang nan luta, pinipilen Apo Dios chitaku ay munfialin as tatakuna kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo ta munfialinuna chitaku as nasantowan ya maid fiasorna as nan mangiilana. ⁵Kiapú as nan layad Apo Dios, sikud ay enkeddengna ay munfialinun chitaku as an-akna babaen as nan enat Jesu Cristo ay maiyunud as nan laychuna ya pangkepna. ⁶Isunga chaychayawun takú koma hi Apo Dios kiapú as nan nakaskaschaaw ay grasyana ay chaana inyekot ay inchat kan chitaku ay nakius-usa as nan laylaychuna ay Anakna.

⁷Tay babaen as nan enmayas ay charan nan Anakna ay hi Cristo at nawayawayaan takú. Nan laychuna ay kanan at napakawan takú as nan fiasfiasor takú ay maiyunud as nan kenaongor nan grasyan Apo Dios ⁸ay chana ichaichat kan chitaku. Inchatna us nan kenasilib ya pannakaawat takú maepangkep as nan enat Cristo. ⁹Tay maiyunud as nan laychuna, enpakaammuna kan chitaku nan planuna ay chaan naepakaammu ad pus-uy ay sikud ay enkeddengna ay matongpar babaen kan Cristo. ¹⁰Nan nauy planuna at lопасunantu as nan umchanantu nan ustu ay timpu. As

nan hiyachi, mun-us-usaunantu nan am-in ay finayangna ad chaya ya asna's luta ta hi Cristo yangkiay nan Apocha.

¹¹Am-in ay ekamkaman Apo Dios at maiyunud as nan planuna ya pangkepna. Hiyasa us challu as nan nangpiliyana kan chakami ta munfialin kami as tatakuna kiapú as nan nakius-usaanmi kan Cristo, tay hiyana nan sikud ay enkeddengna nunlapu as nan laplapuna. ¹²Enatna na ta chakami ay enmon-ona ay nawad-an as namnama kan Cristo at chaychayawunmi koma nan kenangaton Apo Dios.

¹³Kaman us kan chakayu at nakius-usa kayu kan Cristo babaen as nan nanngoranyu as nan tit-iwa ay kalina ay hiyana nan Ammay ay Chamag maepangkep as nan kaesarakananyu ya babaen as nan enmafurotanyu kan Cristo. Isunga inchat Apo Dios kan chakayu nan Espiritu Santo ay enkarina ay hiya nan kaman marka ay mangepaila ay chakayu nan kuwana. ¹⁴Nan naichatan nan Espiritu Santo kan chitaku at hiyana nan mangepasiguradu ay awatun takú nan am-in ay enkarina as nan tatakuna. Hiyana us nan mangammuwan takú ay siguradu ay kumpilituwunantu nan pannakawayawaya takú. Chaychayawun takú koma nan kenangaton Apo Dios.

Nan Luwaron Pablo

¹⁵Isunga hiyana nan kiapúna ay nunlapu as nan nangammuwak as nan pammatiyu kan Apo Jesus ya nan layadyu as nan am-in ay iib-ayu ay tatakon Apo Dios, ¹⁶chaanku inkinkinak ay nunyaman kan Apo Dios kiapú kan chakayu. Kunak kay munkararag kan Apo Dios, ekararakiak chakayu. ¹⁷Nan chak ekarkararag as nan machaychayaw ay Ama ay hiya nan Dios Apo takú ay Jesu Cristo at ichatna koma kan chakayu nan kenasilib ya pannakaawat ay nurpu as nan Espiritu Santo ta kaskasinyu maammuwan nan maepangkep kan Apo Dios. ¹⁸Ekararagku us ay masilawan koma nan numnumyu ta maammuwanyu nan chayu namnamaun as nan nangayakiana kan chakayu ya ta maammuwanyu us nan kenaongor nan nakaskaschaaw ay bendisyona ay enkarina as nan tatakuna. ¹⁹Ekararagku pay ay maammuwanyu nan maid kaepachongana ay kenaamud nan pannakafialina ay cha mawacha kan chitaku ay omaafurot. Nan nauy ay pannakafialin ay cha mamadfiachang kan chitaku at pachong nan nakaskaschaaw ay pannakafialina ²⁰ay enpailana as nan nangtakuwana kan Cristo manipud as nan utúy ya as nan nangepatokorana kan hiya as apét kannawana ad chaya. ²¹Hid-i nan cha muntorayan Cristo ad wani. Nan torayna at natortoray mu nan am-in ay anap-apu, nan wachay kalibfengana ya nan am-in ay wachay pannakafialina asna's luta ya ad chaya.^a O, nan ngachana at natortoray us mu nan am-in ay ngachan nan totoray ay maichat ad wani ya as tapen

^a 1:21 Col. 1:16; 2:18; Heb. 1:5-14; 1 Ped. 3:22

chi urkiw.^b ²²Enpaetoray us Apo Dios hi Cristo as nan am-in ay nafiayang, ya chinutokana hiya as mangepanguru as nan iglesia.^c ²³Nan iglesia nan maepachong as nan achor ya hi Cristo nan maepachong as nan uruna. Mu maid achor nan uru, achi kumpilitu. Assesa us as nan iglesia ya hi Cristo, tay nan iglesia nan mangumpilitu kan Cristo, ya hi Cristo us nan mangumpilitu as nan am-in.^d

Hi Apo Dios Nan Mangepafiarú As Nan Fiyag Takú

2 ¹Ad kasin at naifilang kayu as natuy as nan mangiilan Apo Dios kiapú as nan fiasfiasoryu. ²As nan hiyachi ay timpu at inun-unudyu nan mangotettet ay panagfiyag nan tataku asna's luta. Enab-afurotyu hi Satanas ay ap-apon nan chiyuycha anennet as nan kawad-an nan chiyuycha lifuu ay hiya nan cha mangetortoray as nan chiyuycha achi omaafurot kan Apo Dios. ³Nan kenatit-iwana at uray chitaku am-in ad kasin at pachong nan panagfiyag takú nan panagfiyagcha. Tay enpapas takú nan chiyuycha mun-ongosán nan achor ya nan numnum takú ay chicha nan nurpu as nan mangotettet ay katataku takú. Isunga pachong takú nan tapina ay maid pammaticha ay nakeddengan us ay machusa kiapú as nan fungat Apo Dios kan chitaku.

⁴Ngem hi Apo Dios at sumusug-ang, ya kiapú as nan ongor ay layadna kan chitaku, ⁵entapina chitaku kan Cristo as nan natakuwana manipud as nan utúy uray kun takú naifilang as natuy kiapú as nan fiasfiasor takú ta mawacha nan fiarú ay fiyag takú. Kiapú as nan grasyan Apo Dios challu, naesarakan takú.^e ⁶Kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus, entapen Apo Dios chitaku kan Cristo ay nataku as nan natakuwana as nan utúy, ya enpaetorayna chitaku kan hiya ad chaya. ⁷Enat Apo Dios na ta ad wani ya as tapen chi urkiw at epailana nan maid kaepachongana ay grasyana babaen as nan layadna kan chitaku kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus. ⁸Tay kiapú as nan grasyan Apo Dios at naesarakan kayu babaen as nan pammatiyu kan Cristo. Fiakun kiapú as nan mangesarakananyu as nan mismu ay achoryu, ngem kun at inchat Apo Dios. ⁹O, fiakun kiapú as nan mismu ay ekamkaman takú ta maid poros atun takú ay mangepangas as nan kaesarakanan takú. ¹⁰Tay kun pay chitaku, hi Apo Dios nan nangepafiarú as nan fiyag takú kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus ta atun takú koma nan ammay ay sikud ay ensakianan Apo Dios ay atun takú.

Mun-us-usaun Cristo Nan Am-in Ay Omafurot Kan Hiya

¹¹Isunga chakayu ay naiyanak ay Gentil, numnumunyu nan kasasaadyu ad kasin. “Chaan nasugyatan” nan inyawag nan chiyuycha

^b 1:21 Filp. 2:9-11; Heb. 1:4; 1 Ped. 3:22   ^c 1:22 Efe. 5:23-24; Col. 1:18

^d 1:23 Col. 1:17-18, 24   ^e 2:5 Ara. 5:11; Rom. 3:24; 5:15; Efe. 2:8-9

Judio kan chakayu. Chicha ay Judio nan mangepangpangas ay chicha nan “nasugyatan”, tay kanancha un chicha nan tatakun Apo Dios. Nan sugyat at ekaman nan tatau as nan achor yangkiay. ¹²Numnumunyu us ay as nan hana ay timpu at maid poros pannakaammuyu maepangkep kan Cristo. Kaili kayu challu ay chaan naetapi as nan chiyuycha kianak Israel ay pinilen Apo Dios as tatakuna.^f Chaan kayu us naetapi as nan chiyuycha inturag Apo Dios as nan tatakuna ay naifisaran nan karina kan chicha.^g Natatau kayu henan nauy ay lufong ay maid kayman namnamayu^h ya maid poros am-ammuyu maepangkep kan Apo Dios. ¹³Ngem ad wani, kiapú as nan nakius-usaanyu kan Cristo Jesus, chakayu ay achawwi nan pannakaammuna maepangkep kan Apo Dios ad kasin at enesnopna chakayu kan hiya babaen as nan enmayas ay charan Cristo as nan natuyana. ¹⁴Tay hi Cristo ay mismu nan nangepakappia kan chitaku ay Judio as nan Gentil. Hiya nan nangepaus-usa as numnum takú ya nangaan as nan kiapón nan masisiyanan takú ay nurpuwan nan mun-iinningoran takú.ⁱ ¹⁵Babaen as nan natuyana as nan koros, kenaana nan toray nan Lintig Moises ay kawad-an nan am-in ay filin ay masapor tongparun takú ay Judio. Enatna na ta nan chuwa ay chicha nan chiyuycha Judio ya nan chiyuycha Gentil at kamana fiayangun chicha as usa yangkiay ay fiarú ay taku babaen as nan nakius-usaancha kan Cristo. Mu assena, hiya nan nangepakappia kan chatona ay chuwa. ¹⁶O, babaen as nan natuyana as nan koros, nan hanacha chuwa ay finayangna as usa yangkiay ay achor at enpakappiana kan Apo Dios. Hiyana nan enat Cristo ay nangaan as nan mun-iinningoran takú. ¹⁷Enmali hi Cristo asna's luta, ya enkasabana kan chakayu ay Gentil ay naifilang as achawwi kan Apo Dios ya kan chakami ay naifilang as asnop kan hiya nan maepangkep as nan makekappiaan takú kan Apo Dios. ¹⁸Tay babaen kan Cristo, nan chuwa ay chicha nan chiyuycha Judio ya nan chiyuycha Gentil at mafialincha ay maesnop kan Apo Dios ay Ama takú babaen as nan fiachang nan us-usa ay Espirituna ay wacha kan chitaku.

¹⁹Isunga chakayu ay Gentil at fiakun kayu at kaili winnu kaili ay achi am-ammu, ngem munkakailiyan kayu as nan tatakun Apo Dios ya naifilang kayu as membron nan pamilyana. ²⁰Maepachong kayu as nan maiyamma as afong ay cha kiaufun Apo Dios as nan kunug ay pugnad. Nan apostoles ya nan chiyuycha pomapadtu at chicha nan maepachong as nan pugnad, ya hi Cristo Jesus nan kaamuchan ay fiatu as nan pugnad ay mangepapaknug as nan intiru ay afong.^j ²¹O, kiapú kan Cristo, naepapaot ay ustu nan am-in ay parten nan afong, ya hi Cristo nan mangepaad-acha as nan afong ta munfialin as nasantowan ay

^f 2:12 Exo. 12:48   ^g 2:12 Jer. 24:7; 30:22; 2 Co. 6:16-18; Pal. 21:3   ^h 2:12 Rom. 5:3-5; Efe. 1:18; 1 Tes. 4:13   ⁱ 2:14 Gen. 17:12-14   ^j 2:20 Sal. 118:22; Isa. 28:16; 1 Ped. 2:6-7

templo ay para kan hiya. ²²Assesa us kan chakayu ay Gentil kiapú as nan nakius-usaanyu kan hiya. Ad wani, cha kayu maketapi as nan tapina ay omaafurot ta munfialin kayu as magyanan nan Espiriton Apo Dios.

Nan Enpadnon Apo Dios Kan Pablo Para As Nan Chiyuycha Gentil

3 ¹Hiyana nan kiapúna ay ha-un ay Pablo ay naifiarud kiapú as nan chak munserserfiyan kan Cristo Jesus para as nan omamayanyu ay Gentil at ituruyku ay munkarkararag kan Apo Dios. ²Siguradu ngarud ay chinngoryu ay entalek Apo Dios na ay chunu kan ha-un ay mangepakaammu as nan grasyana kan chakayu para as nan omamayanyu. ³Enpakaammon Apo Dios kan ha-un nan planuna ay chaan naepakaammu ad pus-uy, ya hiyasa challu nan ap-apték ay insuratku as nan nauy suratku. ⁴As nan mangfiasaanyu ay ustu as na, mafialinyu ay maammuwantu nan pannakaawatku as nan chaan naepakaammu ay planuna ay maepangkep kan Cristo. ⁵Ad pus-uy, chaan naepakaammu na ay planuna as nan tataku. Ngem ad wani, enpakaammon nan Espiriton Apo Dios as nan apostoles ya as nan chiyuycha pomapadtu ay pinilina. ⁶Hiyana nan enpakaammuna ad wani: Chakayu ay Gentil, kiapú as nan enmafurotanyu as nan Ammay ay Chamag, maketawid kayu ay Gentil kan chakami ay Judio as nan chiyuycha bendisyon Apo Dios. O, chakayu at naifilang kayu ay makemembro kan chakami as nan us-usa ay achor, ya makikudwa kayu as nan enkaren Apo Dios ay ichatna as nan am-in ay nakius-usa kan Cristo Jesus.

⁷Kun pay ha-un, inchat Apo Dios kan ha-un nan grasyana babaen as nan pannakafialina. O, babaen as nan pannakafialina, nunfialinunak kan hiya as usa ay munserserfi ay wachay kalibfengana ay mangekasaba as nan Ammay ay Chamag ay hiyana nan grasyana kan ha-un. ⁸Uray kun ha-un nan kaapuchan as nan am-in ay tatakon Apo Dios, ha-un challu nan nangichatan Apo Dios as nan grasyana ta ekasabak kan chakayu ay Gentil nan maepangkep as nan chiyuycha achi markud ay bendisyon ay mawawacha kan Cristo. ⁹O, inchatna nan grasyana ta epakaawatku as nan am-in ay tataku nan atun nan planuna ay matongpar ay chaan naepakpakaammu. Tay hi Apo Dios ay namayang as nan am-in ay wacha at nafiayag ay chaana enpakaammu nan nauy ay planuna inkiana ad wani. ¹⁰Enatna na ta ad wani babaen as nan iglesia, nan chiyuycha anap-apon nan angheles ya nan chiyuycha wachay pannakafialina ay wacha ad chaya at maammuwancha nan kenasilibna as nan am-in ay tukutukún ay kaepail-ana. ¹¹Nan nauy ay enat Apo Dios at naiyunud as nan sikud ay penangkepna ay atun as nan laplapuna ay tenongparna babaen kan Cristo Jesus ay Apo takú. ¹²Kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo ya babaen as nan pammati takú kan hiya at mafialin takú ay

tumurud ay maesnop kan Apo Dios as nan munkararakian takú kan hiya, tay chungruna chitaku. ¹³Isunga mumpakaasiyak kan chakayu ay achi kayu koma machischismaya kiapú ta chaak mun-iliwliwas para as nan omamayanyu challu.

Nan Nangiluwaruwan Pablo As Nan Chiyuycha I-Efeso

¹⁴Hiyana nan kiapúna ay mupalintumangak ay munkararag kan Apo Dios ay Ama takú ad chaya, ¹⁵tay hiya nan Aman nan am-in ay pamilya asna's luta ya ad chaya. ¹⁶Ekarkararagku kan hiya ay maiyunud as nan kenaongor nan nakaskaschaaw ay bendisyona at papigsaun koma nan Espirituna nan numnumyu ¹⁷ta iturturuy koma Cristo ay mawawacha kan chakayu babaen as nan pammatiyu kan hiya. Ekarkararagku us ay lomamot pay koma nan layadyu kan Apo Dios ya as nan iib-ayu ¹⁸ta maketapi kayu as nan am-in ay tatakon Apo Dios ay makaawat koma ay ustu as nan achi markud ay layad Cristo kan chitaku. ¹⁹O, ekararagku ay kaskasinyu lak-amun koma nan nauy layadna uray achiyu maammuwan ay ustu. Mu assesa, sumubra kan chakayu nan kenadios Apo Dios.

²⁰Maichaychayaw koma hi Apo Dios ay mannakafialin as nan am-in. Hiya nan makafiael ay mangekaman as chamchamuna as solet mu nan uray ngachana ay chawatun winnu numnumun takú ay maiyunud as nan pannakafialin nan Espirituna ay nawacha kan chitaku. ²¹O, maichayaw koma hi Apo Dios babaen as nan iglesia, ya babaen kan Cristo Jesus as nan am-in ay kianak, ya as in-inkiana ay maid patingkiana. Amen.

Nan Mun-us-usaan Nan Numnum Nan Omaafurot

(1 Co. 12:1-31)

4 ¹Isunga ha-un ay usa ay naifiarud kiapú as nan chak munserserfiyan kan Apo Jesus at mumpakaasiyak kan chakayu ay matakú kayu ay maiyunud as nan nangayakian Apo Dios kan chakayu. ²Uray ngachana ay uras at epailayu koma ay napakumbaba kayu ya naanos kayu. Mun-eennanos kayu koma ay mangepaila ay munlelennayad kayu. ³Epatatiyu nan kafiaelanyu ay mangiturturuy as nan mun-us-usaanyu ay inchat nan Espiritu Santo babaen as nan munkekennappiaanyu.^k ⁴Chakayu ay nakius-usa kan Cristo at maepachong kayu as nan us-usa ay achor. Us-usa nan Espiriton Apo Dios ay wacha kan chitaku. Assesa us ay us-usa nan namnama takú ay nangayakian Apo Dios kan chakayu. ⁵Us-usa nan Apo takú. Us-usa nan pammati takú, ya us-usa us nan nafunyakianan takú. ⁶Us-usa hi Apo Dios ay Aman nan am-in ay tataku. Hiya nan Apo ay mangetortoray as nan am-in. Epatongparna nan laychuna as nan am-in ay tataku, ya hiya nan mawawacha as nan am-in.

^k 4:3 Filp. 4:7; Col. 3:15; 2 Tes. 3:16; 2 Tim. 2:22

⁷Ngem as nan tunggal usa kan chitaku at inchat Cristo nan kafiaelan ay maiyunud as nan enkeddengna. ⁸Isunga wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios maepangkep kan Cristo ay kanana,

“Enamisna nan kafusorna, ya as nan ngenmatuwana ay nunfiangad ad chaya, entakina nan ongor ay naifiararud, ya wacha nan inchatna as nan tatakuna.”¹

⁹Ngachana ngarud nan laychun ay kanan nan “ngenmatuwana ay nunfiangad ad chaya”? Nan laychun tona ay kanan at sakbay ngenmatu, kenomsop ay nurpu ad chaya inkiana as nan karorosongan ay kawad-an asna's luta.^m ¹⁰Nan chiyuy kenomsop ay nurpu ad chaya at hiya challu nan ngenmatu kasin hid-i ta hiya nan mangumpilitu as nan am-in henan uray ngachana ay lukiar. ¹¹O, hiya challu nan nangichat as tukutukún ay kafiaelan as nan am-in ay tatakuna. Chinutokana nan tapen nan tatau ay munfialin as apostoles, as pomapadtu, ya chinutokana nan tapina as mangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag. Nan tapen nan tatau at pinilina chicha as papastor ay mangay-aywan as nan omaafurot, ya nan tapina at inchatna nan kafiaelan ay mangisursuru kan chicha. ¹²Enatna na ta esakianana nan am-in ay tatakun Apo Dios ta munserserficha kan hiya ya as nan iib-acha. Hiyana nan enkamana ta pumigsa nan chiyuycha omaafurot ay chicha nan naifilang as achor Cristo ¹³inkiana mun-us-usa takuntu am-in as nan panagtalek takú ya as nan pannakaammu takú as nan Anak Apo Dios. O, hiyana nan maekaman inkiana maonngan takú as nan pammati takú kan hiya ya inkiana maepachong takú ay ustu kan Cristo ay maid poros munkurangana. ¹⁴Mu hiyasa, fiakun takú at kaman ongong-a ay naraka ay mafiarfialiwan chi numnumcha maepangkep as pammati, winnu kaman as nan fiangka ay iyin-inchayon chi challuyon ya iturturchun chi angin ay hiyasa nan achi tit-iwa ay sursuru. O, mu hiyasa, achi takú at maaw-awis as nan chiyuycha omallilaw ay sursurucha. ¹⁵Ngem kun takú at koma matakun ay maiyunud as nan tit-iwa ay sursuru ay mangepaila as nan layad takú as nan iib-a takú. Mu hiyasa, as nan am-in ay fianag, maonngan takú ay munfialin as kaman kan Cristo ay hiya nan kaman uru takú. ¹⁶Kiapú ta hiya nan kaman uru takú ya chitaku nan achorna, hiya nan mangetoray ya manosoop ay ustuustu as nan am-in ay parten nan achorna. Isunga mu waschi un tongparuna nan libfengna, pumigpiga ya omad-acha nan intiru ay achor babaen as nan munlelennayachan takú.

Nan Mafiarfialiwanan Nan Panagfiyag Takú

¹⁷Isunga nauy nan laychun nan Apo ay ifilinku ya epeletku kan chakayu: Achiyu iturturuy ay mangunud as nan panagfiyag nan

¹ 4:8 Sal. 68:18   ^m 4:9 Ara. 2:31; 1 Ped. 3:19

chiyuycha achi omaafurot ay nan panagnumnumnumcha at maid kotkotokna. ¹⁸O, kaman challu kenokorafuwan chi mangotettet nan pannakaawatcha, ya insiyanchay achorcha kan Apo Dios, tay achicha laychun ay mangammu kan hiya kiapú ta nasokelcha challu as solet.ⁿ ¹⁹Nunsidlay inmingasacha ay mangedakaman as kafiafiain, ya nuntabnawcha at as nan am-in ay karasen chi kaiisw ya kenarachok ay chacha at-atun ay achicha ikinkinak.

²⁰Ngem chakayu at fiakun assessa nan sinuruyu maepangkep kan Cristo, ²¹tay chinngoryu met nan maepangkep kan hiya. As nan nakius-usaanyu kan hiya, naisursuruwan kayu ay maiyunud as nan kenatit-iwa maepangkep kan Jesus. ²²O, naisursuruwan kayu ay mangaan ay mamingpingsan as nan sikud ay katatakuyu ay mangetortoróng as nan panagfiyagyu ad kasin. Tay nan sikud ay katatakuyu at cha machachael babaen as nan chiyuycha omallilaw ay mun-ongosán nan achoryu. ²³Masapor eparufusyu ay hi Apo Dios nan mangepafiurú as nan numnumyu ya katatakuyu.^o ²⁴Esokatyu ngarud ay mamingpingsan nan fiarú ay katatakuyu ay nafiayang ay maepachong ay ustu as nan kenadios Apo Dios. Mu assena, maepailantu ay tit-iwa ay nalintig ya nasantowan nan panagfiyagyu.

²⁵Isunga achi kayu munkutkutum, ngem kun at waschi un ifiakiana nan tit-iwa as nan iib-ana, tay nakius-usa takú am-in as nan achor Cristo. ²⁶Mu fumungat kayu, achiyu eparufus sa ay fungat ay manglumumu as fumasoranyu. Achiyu us iturturuy ay fumungat inkiana mauynu nan urkiw^p ²⁷ta maid chansan Satanas ay manulisug kan chakayu. ²⁸Nan mangaakiw at masapor ikinakna at ay mangakiw. Ngem kun at komakud hiya ay munchunu ta wachay pagfiyagna ya wachay ifiachangna as nan pugli. ²⁹Achi kayu munkarkali as omepasaket, ngem nan ifialekasyu yangkiay at nan ammay ay mangepapigsa as numnum nan chiyuycha chumngor ay maiyunud as nan kasaporancha ta mafiadngancha. ³⁰Achiyu koma panguyusun nan nasantowan ay Espiriton Apo Dios, tay hiya nan inchat Apo Dios kan chakayu ay kaman marka ay mangepaila ay chakayu nan kuwana. Hiya us nan mangepasiguradu ay tongparuntu Apo Dios nan enkarina ay wachantu nan urkiw ay tit-iwa ay mangwayawayaana kan chakayu. ³¹Isunga ikinaknyu am-in chaná: nan saket chi numnum, nan umingoran, nan fumungtan, nan munesennongfiatan, nan omekak-alijan, ya nan am-in ay mangotettet ay pangkep.^q ³²Kun kayu at mun-eennanos ya munsisinnug-ang. Munpepennakawan kayu ay kaman as nan namakawanan Apo Dios kan chakayu babaen kan Cristo.^r

ⁿ 4:18 Rom. 1:18-32   ^o 4:23 Rom. 12:2   ^p 4:26 Sal. 4:4   ^q 4:31 Col. 3:8
^r 4:32 Col. 3:12-13

Nan Taku Ay Nasilawan Chi Numnumna

5 ¹Kiapú ta infilang Apo Dios chakayu as an-akna ay laylaychuna, hiya koma nan turachunyu. ²Mataku kayu koma ay mananglayad ay kaman as nan nanglaylaychanan Cristo kan chitaku babaen as nan nangichatana as achorna ay matuy para kan chitaku. Nan natuyana at kaman as nan munfiangu ay chaton kan Apo Dios ay mangepalaylayad kan hiya.

³Ngem masapor maid poros maanapan kan chakayu as mangepapas as assi ay lachok, winnu uray ngachana ay kaiisiw ay kenarachok, winnu taku ay naakum. Tay nan nauycha manangotettet at achicha maifiakiay as nan tatakon Apo Dios.^s ⁴Achi us maifiakiay kan chakayu ay munkarkaliyanu as assi, maid kotkotokna winnu naruket ay ot-otyok, ngem kun kayu at munyaman koma kan Apo Dios. ⁵Tay ammuy met ay maid as nan chiyuycha mangepappapas as assi ay lachok winnu mangekamkaman as kumpurmi ay ilan chi assi nan maetapi henan muntorayan Cristo ya hi Apo Dios. Kaman us as nan taku ay naakum, tay nan kenaakum nan diosna.

⁶Achi kayu maar-allilaw as nan uray ngachana ay munkarkali as maid kotkotokna. Tay kiapú as assesesa ay infigfiakiak at omalintu nan manusaan Apo Dios as nan achi omafurot kan hiya kiapú as fungatna. ⁷Isunga achi kayu makekadkadwa as nan assesesa ay tatakú. ⁸Tay ad kasin at kaman ngongot nan panagnumnumnyu. Ngem ad wani, nasilawan kayu at ay ustuustu kiapú as nan nakius-usaanyu kan Cristo Jesus. Isunga unuchunyu nan panagfiyag ay maifiakiay as nan tatakú ay mawawacha as nan silaw. ⁹Tay nan nasilawan ay panagnumnumnum at fumkias as am-in ay ilan chi kenaammay, kenalintig ya kenatit-iwa. ¹⁰Epagasnekyu ay mangachar as nan mangepalaylayad kan Apo Dios ta hiyasa nan atunyu.^t ¹¹Achi kayu poros maetaptapi as nan maid kotkotokna ay ekamkaman nan tatakú ay kaman ngongot chi panagnumnumnumcha, ngem kunyu at epakaammu kan chicha ay mangotettet nan chacha at-atun. ¹²Tay kafiafiain tit-iwa uray kun yangkiay nan mangifiagfiag-an as nan maetabtafun ay cha at-atun. ¹³Ngem kun pay masilawan nan am-in at maila nan tit-iwa ay ilacha. ¹⁴Tay nan am-in ay masilawan at munfialin as kaman munpaway. Hiyana nan kiapúna ay kanan nan kanta,
 “Fumangunka, he-a ay suyyop.

Matakuka, he-a ay natuy,
 at silawan Cristo nan numnummu!”^u

¹⁵Il-ilaunyu ngarud nan panagfiyagyu. Achiyu turturachun nan chiyuycha maid silibcha, ngem kunyu at turachun nan mamasilib.

^s 5:3 Col. 3:5   ^t 5:10 Rom. 12:2   ^u 5:14 Isa. 26:19; Isa. 51:17; Rom. 13:11

¹⁶ Osarunyu koma nan tunggal chansayu ay mangedkaman as ammay, tay ongorcha nan cha mangedkamkaman as mangotettet ad wani ay timpu.

¹⁷ Isunga achiyu ekamkaman chi maid kotkotokna, ngem kunyu at epapasnek ay mangammu as nan laychun nan Apo ay atunyu.

¹⁸ Achi kayu munfutfutang, tay hiyasa nan manglumu as machachaelanyu, ngem kunyu at eparufus nan Espiritu Santo ay mangetoray kan chakayu. ¹⁹ As nan maam-amonganyu, munpepennapigsa kayu babaen as nan chiyuycha kali ay naisurat as nan salmo ya tapina pay ay kankanta ay pangchaychayaw as nan Apo. Munkekennanta kayu ay mangichaychayaw kan Apo Dios as nan am-in ay pusuyu.^v ²⁰ As nan am-in ay om-ommat kan chakayu, kanayon kayu ay munyaman kan Dios Ama kiapú as nan nakius-usaanyu kan Apo takú ay Jesu Cristo. ²¹ Nan usa us at munpaetoray kayu as nan tunggal usa kiapú ta epailayu nan rispityu kan Cristo.

Nan Filin As Nan Hen-asawa

(Col. 3:18-19; 1 Ped. 3:1-7)

²² Chakayu ay fianafiai ay naasaw-an, waschi un munpaetoray as nan asawana, tay hiyana nan laychun nan Apo. ²³ Tay nan laraki nan mangepanguru as nan asawana ay kaman kan Cristo ay hiya nan mangepanguru as nan iglesia ay pannakaachorna. Hi Cristo mismu nan mangesarakan as nan iglesia.^w ²⁴ Kaman as nan atun nan iglesia ay munpaetoray kan Cristo, chakayu ay fianafiai ay naasaw-an at waschi un munpaetoray koma as nan asawana.

²⁵ Chakayu ay lanaraki ay naasaw-an at waschi un masapor laylaychuna nan asawana ay kaman as nan pananglaylayad Cristo as nan iglesia ya as nan nangichatana as achorna ay matuy para kan hiya. ²⁶ Enatna na ta pasantowuna chicha ay tatakon Apo Dios babaen as nan nangorasana kan chicha as nan nafunyakianancha as chanum ya as kalen Apo Dios. ²⁷ Nan kiapón nan nangedkamanan Cristo as na at ta esakianana nan iglesia ay munfialin as kuwana ay nasantowan ya maid poros fiasfiasorna as nan omaliyana. O, esakianana nan iglesia ay maepachong as nan maichuyas ay fiafia ta mailantu nan kenapentasna ay maid poros mansana winnu korotna winnu uray ngachana ay munkurangana.^x ²⁸ Assesa us kan chakayu ay lanaraki ay naasaw-an. Waschi un laylaychuna koma nan asawana ay kaman as nan pananglaylayadna as nan achorna. Tay nan laraki ay manglaylayad as asawana at nan achorna challu nan laylaychuna. ²⁹ Manuwat, tay maid taku as mang-ingor as achorna, ngem kuna at pakanun ya aywanan ay kaman as nan panang-aywan Cristo as nan iglesia, ³⁰ tay chitaku nan membron nan achorna. ³¹ Wacha nan naisurat

^v 5:19 Col. 3:16   ^w 5:23 Efe. 1:22; Col. 1:18   ^x 5:27 Pal. 19:7-8; 21:2, 9

as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Hiyana nan kiapúna ay nan laraki at taynana cha amana kan enana, at maeteponu as nan asawana. Mu assena, munfialincha as us-usa.”^y ³²Wacha nan amud ay laychun ay kanan nan nauy chaan naepakpakaammu. Nan maawatak ay maepachongana at kan Cristo ya as nan iglesia. ³³Ngem nauy nan para as nan nunkaasawan: Tunggal laraki ay naasaw-an at masapor laylaychuna nan asawana ay kaman as nan pananglaylayadna as nan achorna. Kun pay as nan fianafiai ay naasaw-an, tunggal usa at rispituwuna koma nan asawana.

Nan Filin As Nan An-ak Ya Chanakchakor

(Prov. 6:20; Col. 3:20-21)

6 ¹Chakayu ay an-ak, manangtongpar kayu as nan chanakchakoryu, tay hiyasa nan ustu ay atunyu ay laychun Apo Dios. ²Tay nan omona ay filin Apo Dios ay wachay karina at kanana, “Chayawum cha amam kan enam

³ta omam-ammay ya oman-anchu nan fiyagmu asna's luta.”^z

⁴Chakayu ay chanakchakor, achiyu pafungfungtun nan an-akyu. Ngem kunyu at paurukún chicha ay maiyunud as nan disiplina ya sursuru ay maifiakiay as nan nakius-usaanyu kan Cristo.

Nan Filin As Nan Chiyuycha Mafiabfiaor Ya Amocha

(Col. 3:22–4:1; Tit. 2:9-10; 1 Ped. 2:18-20)

⁵Chakayu ay mafiabfiaor, manangtongpar kayu as nan chiyuycha amoyu asna's luta. Rispituwunyu tit-iwa chicha ay achi kayu aginseserfi kan chicha ay kaman hi Cristo nan chayu munserserfiyan. ⁶Fiakun yangkiay as nan mangiil-an nan chiyuycha amoyu nan mangtongparanyu kan chicha ta aprobaranca chakayu. Ngem kun kayu at komakukakud ay mangekaman as nan enkeddeng Apo Dios, tay chakayu at munserserfi kayu kan Cristo. ⁷Lagrag sakunyu ay munchunu ay kaman challu hi Apo Jesus nan chayu munserfiyan, fiakun as nan tataku. ⁸Tay ammuyu ay gun-gunaantu nan Apo nan tunggal usa kiapú as nan ammay ay ekaman nan uray mafiabfiaor winnu fiakun.

⁹Chakayu ay amocha, ammay us nan atunyu as nan fiabfiaarunyu. Ikinakyu ay mangiyug-ugyat as chusa kan chicha, tay ammuyu ay nan Apocha at hiya us nan Apoyu ay wacha ad chaya, ya mapapchong kayu as nan mangiilana.^a

Nan Armas Ay Ichat Apo Dios

¹⁰Ad wani, nauy nan anongos ay tukunku kan chakayu. Pumigsa kayu koma babaen as nan nakius-usaanyu kan Apo Jesus ya babaen

^y 5:31 Gen. 2:24; Mat. 19:5   ^z 6:3 Exo. 20:12; Deut. 5:16   ^a 6:9 Ara. 10:34; Rom. 2:11

as nan napigsa ay pannakafialina. ¹¹ Osarunyu nan am-in ay armas Apo Dios ta makatakchug kayu ay mangamis as nan mangotettet ay kenasikap Satanas. ¹² Tay fiakun as nan tataku nan makepapatuyan takú mu achi as nan am-in ay mangotettet ay achi maila ay wacha as nan kawad-an nan chiyuycha lifuu. O, nan am-in ay ap-apu, nan wachay kalibfengana, nan wachay pannakafialina ya nan chiyuycha anennet at chicha nan cha mangetortoray as nan tataku ay kaman ngongot chi panagnumnumnumcha.^b ¹³ Isunga osarunyu nan am-in ay armas Apo Dios. Mu assena, uray ngachanantu ay uras ay ommatantuy mangotettet at nakasakiana kayu ay tomakchug ay mangamis as nan kafusoryu. Kun kayu pay marpas, mangatakchug kayu pay laing ay mangamis as nan mangotettet.

¹⁴ Isunga munsasakiana kayu ay wacha nan nauycha armasyu: Nan pannakasinturunyu at nan mangifiag-anyu as nan kenatit-iwa. Nan esarkyu as tagrangyu at nan nalintig ay panagfiyagy.^c ¹⁵ Nan pannakasapatosyu at nan munsasakianaanyu ay mangekasaba as nan Ammay ay Chamag maepangkep as nan natalna ay numnum ay ichat Apo Dios.^d ¹⁶ Etatapiyu ay mamangchun as nan pannakakarasyu ay hiyasa nan pammatiyu kan Cristo. Babaen as nan nauy, kafiaelanyu ay mangpatuy as nan am-in ay cha omap-apuy ay epanan nan Mangotettet ay hi Satanas. ¹⁷ Araunyu nan pannakahelmetyu ay hiyasa nan kaesarkananyu,^e ya nan pannakaespadayu ay hiyasa nan kalen Apo Dios ay ichat nan Espiritu Santo.^f ¹⁸ As nan mangos-osaranyu kan chatona am-in, munkararag kayu ay chumawat as fiachang Apo Dios. Uray ngachana ay atunyu, munkararag kayu babaen as nan mangepanguruwan nan Espiritu Santo kan chakayu. As nan munkararakianyu, etatalengaanyu ya epapasnekyu ay munkararag para as nan am-in ay tatakun Apo Dios.^g ¹⁹ Ekarkarakianak us ta as nan kawad-an chi chansak ay munkali, ichat Apo Dios koma kan ha-un nan ustu ay kali ya turudku ay mangepakaammu as nan Ammay ay Chamag ay chaan naepakaammu ad pus-uy. ²⁰ Tay kiapú as nan nauy ay chamag, finaorak kan Apo Jesus as pannakaachorna, ya hiyana nan kiapúna ay naifiaruchak ad wani. Isunga ekarkarakianak kan chakayu ta tumuruchak ay mun-ekasaba, tay hiyasa challu koma nan ustu ay atok.

Nan Anongos Nan Surat

²¹ Ad wani ta maammuwanyu nan am-in ay cha om-ommat kan ha-un, ifiaorku hi Tikico kan chakayu. Hiya nan usa ay laylaychok ay ifia takú, ya matalek hiya ay munserserfi as nan Apo.^h ²² O, hiyana nan kiapúna

^b 6:12 Rom. 8:38; Efe. 1:21   ^c 6:14 Exo. 12:11; Isa. 11:5; Jer. 13:1-11   ^d 6:15 Isa. 52:7

^e 6:17 1 Tes. 5:8   ^f 6:17 Heb. 4:12   ^g 6:18 Rom. 12:12; Filip. 4:6; Col. 4:2; 1 Tim. 2:1

^h 6:21 Ara. 20:4; 2 Tim. 4:12

ay ifiaorku hiya kan chakayu ta epachamagna nan cha om-ommat kan chakami hena ya ta papigsauna nan numnumyu.

²³Sapay koma ta mawawacha as nan iib-a nan natalna ay numnum ay nurpu kan Apo Dios ay Ama takú ya kan Apo Jesu Cristo. Mawawacha koma us kan chicha nan layad kiapú as pammaticha. ²⁴Sapay koma ta mawawacha nan grasyan Apo Dios as nan am-in ay achi mamammaid chi layadcha kan Apo takú ay Jesu Cristo.